

Türkmenistanyň Prezidenti Serdar BERDIMUHAMEDOW:
– Ýokary sportda Türkmenistany dünýä tanatmak meniň
esasy maksatlarymyň biridir.

TALYP SPORTY

Iýun, 2024 ý. № 6 (10)

Talyp ýaşlaryň jemgyýetçilik-
syýasy we ylmy-publisistiki neşiri

Esaslandyryjysy – Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport instituty

«Pähim-paýhas ummany Magtymguly
Pyragy» ýyly

ÝYLDYZA BARABAR ŞÖHRAT-ŞANYMYZ

kümüş, 14 bürünç medala eýe bol-
maklary, şeýle hem 22 — 26-njy
iýun aralygynda dostlukly Gaza-
gystan Respublikasynyň Almaty şä-

iri halkara sport çäresine gatnaşma-
ga ýollanma eýe bolandyklary buý-
sançlydyr.

Golaýda Asman jisimlerini öw-

herinde geçirilen gandbol boýunça
halkara ýaryşyna ýurdumyzdan 26
türgeniniň gatnaşyp, toparlaýyn 3-nji
orna — bürünç medala eýe bolmak-
lary diýseň buýsançly ýagdaýdyr.
Bu iri halkara ýaryşlaryna gatna-
şyp, ýurdumyza medaly dolanýan
türgenleriň arasynda institutymyzyň
talyp türgenleriniň mynasyp ornunyň
bardygy her birimizi buýsandyryýar.

Umumylykda alnanda, ýanwar-
iýun aýlarynyň jemi boýunça milli
türgenlerimiz ýurdumyzyň çäginde
geçirilen okuw-türgenleşik ýygna-
nyşyklarynyň 25-ne, içki ýaryşlaryň
63-ne, şeýle hem halkara okuw-tür-
genleşik ýygnaýnyşyklarynyň 40-na,
halkara ýaryşlaryň 106-na, halkara
seminar maslahatlaryň 6-na gatna-
şyp, 122 sany altyn, 103 sany kü-
müş we 136 sany bürünç medaly,
jemi 361 medaly gazandylar.

Mälim bolşy ýaly, häzirki günlere
çenli milli türgenlerimiz Fransiýanyň
Pariž şäherinde geçiriljek tomsky
XXXIII Olimpiýa we XVII Paralimpi-
ýa oýunlaryna gatnaşmak üçin ýo-
kary derejede taýýarlyk gördüler.
Olardan sportuň kesgittenilen gör-
nüşleri boýunça 6 sany türgeniniň bu

renýän «Kosmos — Ýer» jemgyýe-
tiniň alymlarynyň Arkadag şäheriniň
açylmagynyň bir ýyllygy mynasybet-
li hem-de bu şähre buýsanjyň we
guwanjyň nyşany hökmünde asman
giňişligindäki ýyldyzlaryň birine «Ar-
kadag» diýip at berendikleri barada
hoş habar ähli ildeşlerimizi buýsan-
dyrды. Her birimiziň bilşimiz ýaly, tä-
ze şäherimiz ähli ugurlar bilen bir-
likde sport ulgamynda hem aýratyn
ähmiýete eýe bolan şäherdir. Täze
şäherde häzirki zaman dünýä talap-
laryna laýyk gelyän sport binalary-
nyň, desgalarynyň, stadionlarynyň
birnäçesi bardyr.

Biz ýurdumyzy ösüşler ýoly bi-
len öňe alyp barýan Gahryman Ar-
kadagymyza, Arkadagly Gahryman
Serdarymyza uzak ömür, jan saglyk,
döwletli başlangyçlarynda hemişe
üstünlik arzuw edip, mundan beý-
läk-de halal zähmet çekip işlejekdi-
gimize ynandyrýars.

Hoşgeldi AKMÄMMEDOW,
Türkmen döwlet
bedenterbiýe we sport
institutynyň mugallymy.

Gahryman Arkadagymyzyň baş-
langyçlary, Arkadagly Gahryman
Serdarymyzyň taýsyz tagallalary
netijesinde, «Pähim-paýhas umma-
ny Magtymguly Pyragy» ýylymyz,
şol sanda 2023 — 2024-nji okuw
ýyly Garaşsyz, hemişelik Bitarap
Türkmenistan döwletimiziň durmu-
şynda täze üstünliklere ýetilen aja-
ýyp döwür boldy. Türkmen döwlet
bedenterbiýe we sport institutynyň
professor-mugallymlary talyp ýaşlar
bilen alyp barýan okuw-terbiýeçilik,
ylmy-usuly işlerinde täzeçe gözleg-
leri ornaşdyryp, okatmagyň sanly
tehnologiýalaryny ulanmakda täze
üstünlikleri gazandylar.

Geçen okuw ýylynyň dowamyn-
da institutymyzyň talyp türgenleri

ussat tälimçileriň ýolbaşçylygynda
okuw-türgenleşik sapaklaryna we
dostlukly ýurtlarda guralan ýygna-
nyşyklara gatnaşyp, döwletimiziň ýaşyl
Tuguny ýene-de bir mertebe belent-
de parlatdylar. Aýdylanlara aýdyň
mysallar hökmünde, üstümizdäki
ýylyň aprel aýynda paýtagtymyzda
geçirilen Hokkeý boýunça halkara
ýaryşynda milli türgenlerimiziň ön-
däki orny eýeländiklerini buýsanç bi-
len belläp geçmek bolar. Şeýle-de,
25 — 30-njy iýun aralygynda dost-
lukly Hytaý Halk Respublikasynyň
Makao şäherinde geçirilen sportuň
sambo we söweş sambosy boýunça
Aziýa çempionatynda ýurdumyzyň
milli ýygyny toparynyň türgenle-
riniň medallaryň 21-sine: 2 altyn, 5

YLYMLAR GÜNÜNE BAGYŞLANDY

Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň uly mejlisler zalynda Ylymlar gününe bagyşlanyp, «Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe milli sportuň innowasion tehnologiýalara daýanyp ylmy esasyda ösdürilmegi täze üstünlikleriň badalgasydyr» diýen at bilen ylmy amaly maslahat geçirildi.

Türkmenistanyň Bilim ministrliginiň, Türkmenistanyň Bedenterbiýe we sport baradaky döwlet komitetiniň hem-de Türkmen döwlet bedenterbiýe

we sport institutynyň bilelikde guramagynda geçirilen bu ylmy amaly maslahatda Türkmenistanda ylmyň we tehnikaň okgunly ösýän hem-de adamzat pikiriniň beýik gazanlarynyň döwründe halkyň intellektual kuwwatyndan netijeli peýdalanmak üçin ähli şertleriň üpjün edilendigi barada professor-mugallymlaryň, hünärmenleriň, talyp ýaşlaryň çykyşlary diňlenildi.

Ylmy amaly maslahatyň dowamynda Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň «Sagdyn nesiller» aýdym-saz we tans toparynyň agzalary Gahryman Arkadagymyzy, Arkadagly Gahryman Serdarymyzy wasp edýän ajaýyp aýdymlary ýerine ýetirdiler.

Ogulbagt GURDOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriniň talyby.

Alkyşlarymyz aýdym bolup dillerde

Garaşsyz döwletimizde sport ulgamyny ösdürmekde täze döwrebap ylmy usullara ýol açyp berýän Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň saýasynda ösüp gelýän ýaşlary sagdyn ruhly, sagdyn bedenli edip yetiştirmekde, türkmen türgenlerini halkara ýaryşlaryna taýýarlamakda yzygiderli işler durmuşa geçirilýär. Bu ugruň ylmy-usuly we maddy-tehniki esaslaryny kämilleşdirmek babatda täze çemeleşmelere giň ýol açylýar.

«Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýylynda geçirilen Ýaş alymlaryň ylmy işler boýunça bäsleşiginde ýeňiji bolup, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň Şa serpaýyna mynasyp bolandygyna çyn ýürekden buýsanýaryn. Ylmy gözlegler ýolunda bitiren ujypsyzja hyzmatym üçin bildirilen bu belent ynam meni täze ylmy gözleglere atarýar.

Bu günki gün türkmen sporty dünýä ýüzünde uly meşhurlyga

eýe bolýar. Hormatly Prezidentimiziň tagallalary bilen, «Aşgabat arkalaşygyň täze sport mümkinçilikleriniň şäheri» diýlip yglan edilmegi biz — sport ulgamynyň ýokary okuw mekdebiniň mugallymlaryny hem täze jogapkärli we döredijilikli işlere ruhlandyrýar.

Ýaşlarda sport we bedenterbiýe endiklerini kemala getirmekde, milli bedenterbiýe we sport ulgamynyň ylmy binýadyny berkitmekde döredip berýän giň mümkinçilikleri üçin Gahryman Arkadagymyza, Arkadagly Gahryman Serdarymyza tüýs ýürekden ýaňlanýan alkyşlarymyz dilimizde aýdym bolup belent ýaňlanýar. Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlarynyň sag, döwletli işleriniň hemişe rowaç bolmagyny arzuw edýäris.

Tawus MEREDOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň mugallymy, Ýaş alymlaryň ylmy işler boýunça bäsleşiginiň ýeňijisi.

«TEGELEK STOLUŇ» BAŞYND A SÖHBETDEŞLIK

Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutunda ak şäherimiz Aşgabadýň Arkalaşygyň täze sport mümkinçilikleriniň şäheri diýlip yglan edilmegi mynasybetli «Tegelek stoluň» başynda söhbetdeşlik geçirildi.

Türkmenistanyň Zenanlar birleşiginiň Merkezi Geňeşi tarapyndan guralan bu söhbetdeşlige Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň Bedenterbiýäniň, sportuň nazaryýeti we usulyýeti kafedrasynyň uly mugallymy, ilkinji zenanlar guramasynyň başlygy Läle Annamyradowa, Diller kafedrasynyň müdiri Ogulnâzik Isenowa, sport žurnalistikasy hünäriniň talyp gyzlary gatnaşdylar. «Tegelek stoluň» başyndaky söhbetdeşligi Türkmenistanyň Telewideniýe, radiogepeleşikler we kinematografiýa baradaky döwlet komitetiniň «Türkmenistan sport» teleradioýaýlymynyň işgäri Äýjennet Lallyýewa alyp bardy.

Söhbetdeşligiň barşynda Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe bedew bady bilen öňe barýan Türkmenistan döwletimizde sagdyn durmuş ýörelgelerini ornaşdyrmakda, köpçülikleýin bedenterbiýäni we sporty wagyz etmekde gazanylýan üstünlikler

barada giňişleýin durlup geçildi. Gahryman Arkadagymyzyň başlangyçlaryny mynasyp dowam etdirýän Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň taýsyz tagallalary netijesinde, ýurdumyzyň ähli künjeklerinde sport mekdepleriniň, sport desgalarynyň yzygiderli açylyp ulanylmaga berilýänligine aýratyn üns berildi. Sportuň maddy-enjamlaýyn binýadynyň yzygiderli kämilleşdirilmeginiň türkmen türgenlerimiziň iri halkara ýaryşlarynda üstünlik gazanmaklaryna uly goldaw we ýardam bolýandygy aýratyn nygtaldy.

«Tegelek stoluň» başyndaky söhbetdeşlige gatnaşanlar iri halkara ýaryşlaryna Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutunda bilim alýan talyp türgenleriň gatnaşyp, abraýly baýrakly orunlary eýeleýändiglerini aýratyn buýsanç duýgusy bilen belläp geçdiler. Olaryň hatarynda türgen gelin-gyzlaryň hem mynasyp orny bardyr. Ak şäherimiz Aşgabatda 24-nji maýda Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygynyň Hökümet Baştutanlarynyň Geňeşiniň mejlisiniň geçirilmegi we onda Arkalaşygyň ýurtlarynyň arasynda durmuş-ykdysady we medeni-syýasy hyzmatdaşlyklaryň mundan beýläk-de pugtalandyrylmagyna degişli meseleleri ara alnyp masla-

hatlaşmak bilen bir wagtda «Aşgabat Arkalaşygyň täze sport mümkinçilikleriň şäheri» diýlip yglan edilmegi, ähli ildeşlerimiz bilen bir hatarda, ýokary okuw mekdebiniň professor-mugallymlary we talyp ýaşlary üçin hem buýsançly pursatlar boldy.

Söhbetdeşlige gatnaşanlar şular barada giňişleýin durup geçmek bilen, işlemäge, okamaga, döretmäge,

türgenleşmäge döredip berýän giň mümkinçilikleri üçin Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň atlaryna alkyş sözlerini aýtdylar.

Aýsoltan WEÝISGELDIÝEWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriniň talyby.

Eýfel diňinde Olimpiýa halkalary ýerleşdirildi

Häzirki wagtda Parižde geçiriljek tomsky Olimpiýa oýunlaryna taýýarlyklar dowam edýär. Olimpiýa oýunlarynyň biri-birine jebis birleşen baş sany halkasynyň şekili Eýfel diňinde ýerleşdirildi.

Halkalaryň umumy agramy 30 tonna, ini 29 metr, beýikligi 15 metrdir. Nyşan Oýunlaryň başlanmagyna 50 gün galanynda ýerleşdirildi. Olimpiýa oýunlarynyň guramaçylyk geňeşiniň ýerine ýetiriji direktory Týerri Rebul: «Halkalar topluny her bir Olimpiýa oýunlarynyň döpleriniň biridir. Şonuň üçin biziň nyşany Parižiň iň meşhur ýadygärligi bolan Eýfel diňinde ýerleşdirmegimiz tebigy ýagdaýdyr» diýip belleýär.

Halkalar toplumynyň öňde görkezilip geçilen ululyklarda we gözegelüwli taýýarlanylmagy uzakdan seredeniňde hem ony oňat saýgarmaga we gözelligi lezzetini almaga mümkinçilik berýär.

Madina MAHMUDOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.

«ÝYLYŇ MUGALLYMY — 2024»

ÝOLUŇYZ AK BOLSUN, UÇURYMLAR!

Halkara ynsanperwer ylymlary we ösüş uniwersitetiniň ýygnaclar zalynda «Ýylyň mugallymy — 2024» döwlet bäsleşiginiň ýeňijilerini sylaglamak dabarasy boldy.

Eminler toparynyň çykaran çözgüdine görä, Halkara ynsanperwer ylymlary we ösüş uniwersitetiniň uly mugallymy Gunça Seyilbaýewa baş baýraga mynasyp boldy. Şeýle-de birinji orna Magtymguly adyndaky Türkmen döwlet uniwersitetiniň uly mugallymy, filologiýa ylymlarynyň kandidaty Amangül Esenmädowa, ikinji orna Seyitnazar Seydi adyndaky Türkmen döwlet mugallymçylyk institutynyň uly mugallymy Göwher Şukrowa hem-de Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň uly mugallymy, filologiýa ylymlarynyň kandidaty Oguljennet Jumalyýewa mynasyp boldular.

Bäsleşikde üçünji orny Türkmenistanyň Inžener-tehniki we ulag kommuni-

kasiýalary institutynyň dosenti, tehniki ylymlaryň kandidaty Jumaglyç Mämmedow, Türkmenistanyň Döwlet energetika institutynyň uly mugallymy Juma-muhammet Abdyýew, Türkmenistanyň Içeri işler ministrliginiň institutynyň uly mugallymy Döwran Karajaýew, Döwlet-mämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri institutynyň uly mugallymy Tawus Atdaýewa özara paýlaşdylar.

Şeýle ýokary görkezijiler Gahryman Arkadagymyzyň başyny başlamagynda, Arkadagly Gahryman Serdarymyz tarapyndan täze tapgyrlarda ösdürilýän bilim özgertmeleriniň ajaýyp miweleridir.

Mährigözel SUWHANOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.

Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň uly mejlisler zalynda uçurym talyplaryň gutardyş dabarasý geçirildi. Dabara ýokary okuw mekdebi-niň ýolbaşçylary, professor-mugallymlar, uçurym talyplar we olaryň ata-eneleri gatnaşdylar.

Gutardyş dabarasyny institut-tyň rektory H. Nunnaýew açyp, ajaýyp zamanamyzda ösüp gelyän ýaş nesilleriň okap, zamanabap bilim almaklary üçin döredilýän giň mümkinçilikler barada durup geçdi. Soňra institutnyň ýolbaşçylary, haly-pa professor-mugallymlary we ata-eneler söz alyp, ýaşlar üçin döredilýän mümkinçilikler üçin Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň atlaryna çuňňur hoşallyk sözlerini aýtdylar.

Dabaranýň dowamynda ta-

pawutlanyp okan, täze ylmy gözlegleri, sportda gazanan ýokary netijeleri bilen tapawutlanan talyplara Hormat hatlary we sowgatlar gowşuryldy.

Talyp ýaşlar özlери hakyn-da yzygiderli aladalary edýän Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň bildiren belent ynamlaryny ödäp, işe ýollanan ýerlerinde yhlasly, halal zähmet çekjekdiklerine ynanýrdylar.

Institutnyň «Sagdyn nesiller» aýdym-saz toparynyň ýerine ýetiren ajaýyp aýdymlary dabara gatnaşanlara ruhy lezzet paylady.

Maýsa ŞAÝYMOVA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň Bedenterbiýe fakultetiniň talyby.

Ýagşy göreldäniň mekdebi

Gahryman Arkadagymyzyň başlangyçlary, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň tagallalary bilen, ýurdumyzda her ýylyň 27-nji iýunynda Medeniýet işgärleriniň we Magtymguly Pyragynyň şygry baýramçylygy giňden belenilip geçilýär. Däp bolşy ýaly, bu baýramçylygyň çäginde geçirilýän medeni çäreler, duşuşyklar, aýdym-sazly çykyşlar hepdelik toý-baýramlara ulaşýar.

Medeniýet diýleninde, sözüň giň manysynda halkymyzyň asyrlaryň, müňýyllyklaryň dowamynda nesilden-nesle: atadan-ogla, eneden-gyza geçip gelýän ýagşy göreldesi, edimgylymy, terbiýesi, watansöýüjilik mekdebi göz öňüne gelýär. Gündelik durmuşymyzy gurşap alýan şol gymmatlyklaryň aýratyn zehinli söz hem-de sungat ussatlarymyzyň mekdebinde taplanyp, halkymyza, umumadamzat jemgyýetçiligine hödürlemeği dünýä halklarynyň türkmen diýen milletiň özboluşly

aýratynlyklaryna düşünmegine giňden goldaw berýär.

Medeniýet hepdeliginiň «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýylynda Gahryman Arkadagymyzyň binagärlik ylamynyň datly miwesi bolan, sebitde «Akyly şäher» yörelgesine eýerilip bina edilen ilkinji şäher bolan Arkadag şäherinde geçirilmegi ählimiziň ýüregimizi joşduryp, täze üstünliklere ruhlandyrdy. Bu dabaraly çäreler toplumynyň Arkadag şäherimiziň birinji tapgyrynyň açylyp ulanylmaga berlenine bir ýyl dolýan ajaýyp günlerimize gabat gelmegi aýratyn simwolik mana eýe boldy. Bir ýylyň dowamynda täze şäherimiz ýurdumyzyň we halkara durmuşyna özünde geçirilýän möhüm çäreler, halkara maslahatlar, iri sport ýaryşlary bilen ymykly girdi. Bu ýerde bir hepdeläp dowam eden Medeniýet hepdeliginiň dowamynda kino, teatr, çeperçilik, aýdym-saz sungatynyň we-

killeri, ýazyjy-şahyrlarymyz täze döreden döwrebap eserleri bilen sungat muşdaklaryny begendirdiler. Guralan çykyşlarda, hemişe adat bolşy ýaly, halkymyzyň milli ruhy, gyz-gelinlerimiziň inçe el işleriniň waspy orta çykdy.

Biz ýurdumyzda medeniýete, sungata, ylym-bilime giň ýol açýan Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlarynyň sag, döwletli başlangyçlarynyň hemişe rowaç bolmagyny arzuw edýäris.

Läle ANNAMYRADOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň
Bedenterbiýäniň, sportuň nazaryýeti we
usulyýeti kafedrasynyň uly mugallymy.

ÇYN ÝÜREKDEN BUÝSANÝARYS

Ýurdumyzda Gahryman Arkadagymyzyň başyny başlan beýik başlangyçlary Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň taýsyz tagallalary bilen täze tapgyrlarda ösdürilýär.

Çagalary goramagyň halkara güni mynasybetli paýtagtymyz Aşgabat şäherindäki Olimpiýa şäherçesiniň Tennis toplumynda Çagalaryň tennis festiwalı, şeýle hem Olimpiýa şäherçesiniň Tennis toplumynyň Aziýa Tennis Federasiýasy tarapyndan «Tennis boýunça Aziýa sebitiniň okuw-türgenleşik merkezi» diýlip yglan edilmegi mynasybetli degişli sertifikatnyň gowşurylyş dabarasý geçirildi.

Mälim bolşy ýaly, soňky ýyllarda Gahryman Arkadagymyzyň we Arkadagly Gahryman Serda-

mejlisi «Aşgabat Arkalaşygyň täze sport mümkinçilikleriniň şäheri» diýen çözgüdi kabul etdi.

Olimpiýa şäherçesiniň Tennis toplumynyň «Tennis boýunça Aziýa sebitiniň okuw-türgenleşik merkezi» diýlip yglan edilmegi bu ýerde tennis boýunça Aziýa sebitiniň döwletleriniň halkara okuw-türgenleşik ýygmanyşyklaryny, iri halkara ýaryşlaryny geçirmäge uly mümkinçilikleri döreder we bu ugurda halkara hyzmatdaşlygyny has-da ösdürmäge ýardam berer. Şonuň ýaly-da, Arkalaşygyň täze sport mümkinçilikleriniň şäheri diýlip yglan edilmegi paýtagtymyzyň ata-baba hoşniýetli goňsuçylyk, dost-doganlyk gatnaşyklaryny ösdürip gelýän sebit döwletleri bilen sport ulgamynda alyp barýan hyzmatdaşlyklarymyz has-da ösdürmäge, berkitmäge gönükdirilen

rymyzyň tagallalary bilen, paýtagtymyz Aşgabatda, Arkadag şäherinde we ýurdumyzyň welaýatlarynda uzak möhletli umumymilli maksatnamalar esasynda, iň ýokary dünýä ünlülerine laýyk gelýän innowasion tehnologiýalar bilen enjamlaşdyrylan iri sport desgalary, toplumlary, stadionlar we sport mekdepleri gurlup ulanylmaga berildi. Paýtagtymyz Aşgabatda sebitde deňi-taýy bolmadyk Olimpiýa şäherçesi, «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda «Awaza» sport toplumu gurlup ulanylmaga berildi. Bu häzirki zaman iri sport toplumlary özünde sport bäsleşiklerini guramak üçin iň oňaýly şertlere eýedir.

Bu giň mümkinçilikler göz öňünde tutulyp, Aşgabatda bolup geçen Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygynyň Hökümet Baştutanlarynyň Geňeşiniň

döwlet syýasatymyzy durmuşa geçirmäge ýardam berer.

Biz — ýurdumyzyň bilim we sport ulgamynda zähmet çekýän hünärmenler, professor-mugallymlar, ýurdumyzda amala aşyrylýan şeýle uly ösüşlere çyn ýürekden buýsanýarys we geljekde ýaş nesiller bilen alyp barýan okuw-terbiýeçilik işlerimizi has-da kämilleşdirjekdigimize ähli ildeşlerimizi, Gahryman Arkadagymyzy, Arkadagly Gahryman Serdarymyzy ynandyrýarys.

Bibi JUMAGULOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we
sport institutynyň Diller
kafedrasynyň uly mugallymy.

YLMY AMALY MASLAHAT

Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň uly mejlisler zalynda, Türkmenistanyň Bilim ministriginiň, Türkmenistanyň Bedenterbiýe we sport baradaky döwlet komitetiniň hem-de Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň bilelikde guramagynda, Medeniýet we sungat işgärleriniň hem-de Magtymguly Pyragynyň şygryýet güni mynasybetli «Berkarar döwletimizde Magtymguly Pyragynyň döredijiligi umumadamzat ylmynyň we medeniýetiniň hazynasydyr» diýen at bilen ylmy amaly maslahat geçirildi.

Maslahatda çykyş eden professor-mugallymlar, talyp ýaşlar dana akyldaryň ede-

bi-pelsepeleýin döredijiligi, onuň terbiýeçilik ähmiýeti barada giňişleýin gürrüň etdiler.

Maslahata gatnaşanlar Magtymguly Pyragynyň ömrüni, döredijiligini, edebi mirasyny dünýä ýaýmakda ajaýyp mümkinçilikleri döredip berýän Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň atlaryna alkyşly sözleri aýtdylar.

Selbi KULÝÝEWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport
institutynyň sport žurnalistikasy
hünäriň talyby.

KÄMILLIK BASGANÇAGYNDÄ

(zarisowka)

Durmuşda käte şeýle bolýar. Orta mekdebi tamamlap, birbada ýokary okuw mekdebiniň gapysy kakylaýmaýar-da, ilki zähmet ýolunda, durmuşda berkelýär, taplanylýar. Geldimyrat

hünärmen bolmagy maslahat berenler bir ýa-da iki bolmady.

Berilýän maslahatlar göwnündäki isleg bilen aýry çyk-madyk Geldimyrat ahyry belli karara geldi-de, 2021 — 2022-

bir hatarda Geldimyradyň hem döredijilik ýüzüniň açylmagyna, habarlary, makalalary yzygiderli ýazyp, çeper-publisistik žanrda eserleri döredip başlamagyna ýol açan waka boldy. Mugallymlaryň berýän maslahatlary, halypalaryň öwredýän endikleri esasynda onuň özboluşly döredijilik ýüzi kemala geldi. Biz — Geldimyratdan has kiçi ýaşly nesiller, 2-nji ýyl talyplary bolup, ondan özüme görele almaga mynasyp ýagşy gylyklary, döredijilik endiklerini, çeperçilik çözümlerini öwrenendigimizi öz aramynda buýsanç bilen aýdyş-yarys.

Geldimyradyň geljekki sport žurnalisti hökmünde döreden ilkinji kiçi göwrümlü publisistik eseri «Gary döwmek» diýlip atlandyrylýardy. Ata-baba dowam edip gelýän milli oýunlarymyz barada maglumatlary öwrenmek esasynda ýazylan bu kiçi göwrümlü eser deň-duşlarymyzyň hem, halypalaryň hem tiz gözlerine ildi. Şondan soň Geldimyradyň döredijiligi, esasan, ilki maglumatlary birkemsiz öwrenip, ýüreginden geçirip, soňra şol maglumatlar esasynda dürli žanrda we görnüşlerde eser döretmäge gönükdü.

Aýdaly, gysgaça maglumatlar hökmünde berlen täzelikleri oň hem bir ýerde okap gören

bolaýmagyň mümkindir. Ýöne Geldimyrat şol maglumatlardan okyjynyň maglumat almany, akyly-paýhas, pelsepe almaly we ruhy gözelligi lezzetini duymaly taraplaryny aýyl-saýyl, ýerbe-ýer goýup, täze bir eser döredendir. Şol maglumatlary gaýtadan işläp, terbiýeçilik ähmiýeti güýçli bolan täze bir oçerki, zarisowkany ýa-da şoňa meňzeş ýene-de bir seýrek ulanylýan görnüşlerdäki eseri taýýar edendir. Bu aýdylanlary onuň «Talyp sporty» gazetimizniň 2023-nji ýylyň noýabr aýyna bagyşlanan sanyndaky «Maksada adalatly ýetmek» diýen oçerkini okap göreniňde hem aýdyň duýmak bolýar.

Şol döwür paýtagtymyzdaky Olimpiýa şäherçesiniň Başa-baş söweş sungaty sport toplumynda Kuraş boýunça XIV dünýä çempionaty geçirilýärdi. Gazetiň şol aýdaky sany hem tutuşlygyna bu möhüm tema, şanly waka bagyşlandy. Geldimyrat bu sanda egindeşleri Madina Mahmudowa, Şasenem Aşyrowa, Selbi Bähimowa, Agabaý Akmyradow, Žaloledin Baltabayew, Mähri-gözel Suwhanowa dagy bilen birlikde bu möhüm temany çuňňur we her taraplaýyn açyp görkezmekde ýa-

ňy ýola düşüp ugran döredijilik tejribesini, güýç-gaýratyny sarp edipdi. Netijede, okyjylarymyz Kuraş göreş görnüşiniň taryhy, şu gün we geljegi barada köp taraplaýyn maglumat we çuňňur düşünje alypdylar.

Şu günki gün uly ýaşly talyp ýoldaşymyz Geldimyrat Soltowowyň sport we medeni ulgamlardaky täzelikler hakynda habarlaryny, beýleki çeper-publisistik eserlerini «Türkmenistan Sport» halkara žurnalyndan hem, onuň «7/24.tm» atly hepdelik elektron goşundysyndan hem näçe diýseň okamak bolýar. Ol sport žurnalistine mahsus dessinlikde, çalasynlykda we many-mazmunlykda özünden ýaş talyplar bolan ählimiz üçin görele, halypa.

Geldimyradyň bu ýagşy gylyk-häsiýetleri, işjeňligi institutymyzyň ýolbaşçylarynyň, jemgyýetçilik guramalarynyň hem gözünden sowa geçmedi. Ol okuw ýylynyň jemleýji aýlarynda «Aýyň žurnalisti» diýen hormatly ada mynasyp boldy.

Biz öz aramyzdan ýetişen halypamyza, uly talyp ýoldaşymyza geljekde-de döredijilik üstünliklerini arzuw edýäris.

Arazsoltan MÄMMEDOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.

babatda-da şeýle boldy. Ol orta mekdebi tamamlap, zähmet ýoluna gadam urdy. Kämilleşdi, bekeşdi. Bu sada, pes göwünli, häsiýetnamalarda ýazylyşy ýaly, her bir işde ýoldaşlaryna, ýaş ösürimlere kömege ilkinji taýýar bolýan ýigidiň işjeňlik, janypeşlik, berlen tabşyrygy ýerine ýetirýänçä hem zähmet çekip, hem öwrenip bilýän ajaýyp häsiýetleri halypalaryň gözünden sowa geçmedi. Oňa ýokary okuw mekdebine girmegi,

nji okuw ýylynyň bosagasynynda ýurdumyzda sport hem-de sport žurnalistikasy ugrundan bilim berýän ýeke-täk ýokary okuw mekdebi bolan Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň gapysyny kakdy. Giriş synaglaryny üstünlikli tabşyryp, sport žurnalistikasy hünäriň talyby boldy. Institutymyzda 2023 — 2024-nji okuw ýylyndan başlap «Talyp sporty» atly her aýda çykýan gazet neşiriniň açylmagy, köpler bilen

DÖREDIJILIGIŇ BAŞLANÝAN ÝERINDE

Ol her säher ýylgyryp dogan nurly Güneşiň şöhleleri bilen deň institutda peýda bolar. Irdenki nyzamyň başlanmagyna garaşýan pursatlarymyzda biz, adatça, okuw, sapakdan daşary çäreler, döredijilik barada özara pikir alyşýarys. Ol şonda, ýaşkiçidir, gögeledir diýmän, biziň ýanymyza gelip, döredijilikden, halypalaryň öwredýän tällimlerinden, olardan çykarýan netijelerimizden söz açar. Her birimiziň gündelik metbugatda haýsydyr bir kiçi göwrümlü habarymyz ýa beýleki eserlerimiz çap edilen bolsa-da, tüýs ýüreginden begenip gutlar.

Ol şu okuw ýylynda sport žurnalisti hünäriň 4-nji ýylyny ýokary bahalar bilen jemläň Tazegül Azizowa. Institutda ýaňy bir ýyly okap tamamlanymyzdan bolmagy hem mümkin, ýaşlary özü-mizden has ulurak talyp ýoldaşlarymyz gutlanynda, has çynlakaý, has ýakymly eşidilýän ýaly bolýar. Özleri bagtly durmuş gurup, ogully-gyzly gelinler bolandyklary üçin, belki, olaryň mähirli sözleri, özü-mizden uly joramyzyňky ýaly bolup däl-de, entek durmuş tejribesi ýaňy ýola düşüp barýan hem bolsa, enäniň ýüreginiň owazy ýaly bolup eşidilýändir.

Irdenki nyzam biziň gündelik okuw, usuly, terbiýeçilik we döredijilik işlerimiziň başlanýan ýeri. Bu ýerde täze gün, täze hepde, täze aý üçin möhüm tabşyryklar berilýär. Ýerine ýetirilen işleriň hiline baha berlip, okuwda, jemgyýetçilik çärelerinde, çeper döredijilikde tapawutlanan ýoldaşlarymyza Hormat hatlary, sylag-serpaýlar gowşurylýar. Tazegül üçin hem bu gün şeýle ýatdan çykmaýak, tolgundyryjy pursatlaryň biri boldy. Ol täze jemlenen aýyň netijeleri boýunça «Aýyň žurnalisti» diýlip yglan edildi.

Bagtyýar ildeşlerimiziň, deň-duşla-

rymyzyň her birinde bolşy ýaly, Tazegülde hem okamak, sport žurnalisti bolmak höwesini irgözinden dö-müpdü. Maşgalada her bir adamyň tele-radioýaýlymlarda alnyp eşitdirilýän sport gepleşiklerini, gazet-žurnal sahypalarynda çap edilýän sport maglumatlaryny dillerinden düşürmän ara alyp maslahatlaşmaklary, sporta janköýerlik etmekleri Tazegülde aýratyn çuň täsir galdyran ýagdaýlaryň biri bolupdy. «Eger-de biziň öýümizdäki ýaly, her bir öýde, her bir maşgalada sport oýunlarynyň, bäsleşikleriniň ara alnyp maslahatlaşylmasy şunuň ýaly gyzykly alnyp barylýan bolsa, onda sporty wagyz edýän žurnalist bolmak örän hormatly käreder» diýip, ol öz ýanyndan içini gepledýärdi. Ese-bolýa galyp, durmuşa çyksa-da, Tazegüliň çagalyk arzuwlary ýadyndan çykyp gidibermedi. Baryp goşulan maşgalasynyň agzalary hem gelinleriniň isleg-arzuwyny çyn ýürekden goldadylar.

Bu gün Tazegül sport žurnalisti hünäriň 4-nji ýylyny tamamlýar. Bu okuw ýyly geljekki žurnalist hünärmeniň durmuşynda möhüm döwür boldy. Ýazan, metbugat neşirlerinde çap edilen habarlarynyň, makalalarynyň, terjimeleriniň sany 20-den geçip gitdi. Şunda Tazegüliň, kiçi ýaşly çagalarynyň bardygyna, maşgalanyň gündelik aladalary bilen ylgap ýörendigine garamazdan, okamaga, öz-özünü kämilleşdirmäge, ýazmaga hemişe wagt tapyp bilýänligi esasy goldaw beren ýagdaý boldy.

Berkidilen halypa mugallymymyz käte Tazegüle haýsydyr bir usuly, täre düşündirjek bolanynda, hemişeki endigine eýerip: «Hudaynazarowyň türkmen dili hakynda şygry bardyr-a: «...Eneler şol

(oçerki)

dilde kakypdyr läle» diýýän setiri bardyr-a...» diýer. Şonda Tazegül hiç hili aljyraman, ýaýdanman, şol aýdylan setirleriň dowamyny ýatlap aýdyp berer. Biz — şindiki ösdürim bolup ýetişiş gelýän nesiller, şol mysal getirilen setirleri gyzykly görüp, Kitaphana baryp, şol ady agzalan ýazyjyny, eseri tapyp, okap görýäris. Şonda hünär öwredýän halypamyzyň, şagirdi bolmagyna garamazdan, Tazegüle şeýle belent sarpa goýmasynyň sebäplerine göz ýetiren ýaly bolýarys. Köp okaýanlar hemişe-de hormatly mynasyp-a...

Şanyna şeýle öwgüli sözleriň aýdylýanlygyna garamazdan, Tazegül şeýle pes göwünli, sypaýçylykly. Sen onuň ýanynda ýaşkiçisiň, hünäri hem ýaňy öwrenip, ýaňy öleşdirip ýörensiniň. Ýöne ol özi köp bilýän, tejribeli talyp hökmünde saňa akyly berjek, öwretjek bolmaz-da, senden öwrenjek bolar. Onuň döredijilik tutanyerililigine şaýat bolan gezegim bir ýa iki däl. Ýöne aýratyn biri ýadymda galypdyr. Şol gezek «Talyp sporty» gazetimizniň redaksiýasy oňa beýik ýazyjy Çingiz Aýtmatowyň ömri we döredijiligi barada terjimehal makalany ýazmagy ynandy. Men ol makalany okap, göwnüme şeýle ýarandygy üçin, makalany nähililik bilen şeýle kämil ýazandygynyň syryny soradym. Ol ýylgyrdy-da, hemişe ýanynda göterýän içi dürli çeşmelerden,

gazet-žurnallardan alnan maglumatlardan dolup duran papkasyny açdy:

— Edil halypanyň öwrediji ýaly... Bir sahypalyk terjimehaly taýýarlamak üçin ilki segsen sahypalyk maglumaty gaýtadan okap çykdy. Oň okan hem bol-sam, ýazyjynyň eserlerini hem gaýtadan sahypaladym...

Ine, bu Tazegüle meňzeş. Oňa mahsus tutanyerli häsiýet.

...Ajaýyp şahyr Gurbannazar Ezizow-da:

— Bu dünýäňe mahsus ähli zatlaryň,

Senden sowlup geçmeýänne monça bol — diýen setirler bar.

Sözümi jemläp, uly joramyza, öz aramyzdan ýetişiş barýan halypamyza: «Saňa mahsus ýagşy häsiýetleriň her biri bizdenem sowlup geçmesin!» diýip dileg edesim geldi.

Arzuw ŞAÝYMOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.

Türkmenistanyň medeniýet işgärleriniň gününe

PARAHATÇYLYK ILÇISI

Halkymyzyň ruhy gymmatlygy, ýetmiş iki saz guralynyň näýbaşsýsý, iki kirişli, on üç perdeli dutar türkmeniň ak öýüniň törüniň gelşigi, toý-baýramlaryň şagalaň-şowhunynyň esasy sebäpkäri bolupdyr.

Dutar «du» — «iki» we «tar» — «kiriş» diýen iki sözüň özara goşulmagyndan emele gelen atdyr. Onuň kädisi we gapagy tut agajyndan, sapy erik agajyndan ýasalýar. Kirişleri 1930-njy ýyllara çenli çig ýüpekden işilip, soňra simden taýýarlanypdyr. Perdeleri: baş perde, Nowaýy perde, yokarky açyk perde, yokarky kyýamat perde, baş perde, geňzewi perde, aşaky açyk perde, türkmen perde, ogurja perde, göni perde, aşaky kyýamat perde, kiçi şirwan perde, şirwan perde diýen ýaly atlara we soňa görä owaz berijilik häsiýetlerine eýedir.

Asly şahandaz halkymyz toýdur baýramlary aýdym-sazsyz geçirmändir. Belki sonuň üçindir:

«Ile döwlet geler bolsa, bagşy bilen ozan geler» diýen jümleler halkymyzyň arasynda henize-bu güne ýörgünli.

Ussadyň elinde çalnan halatlary gyzamyk çykarýan çaganyň derdi ýeňleýän bolsa, meşhur Şükür bagşynyň elinde çalnan halaty halklaryň arasynda dost-doganlyk, hoşniýetli goňuşulyk gatnaşyklaryny berkidipdir. XX asyr söz ussady Kerim Gurbannepesowyň meşhur sygrynda enäniň dutar çalmandaky jadyly gudrata ynanýy:

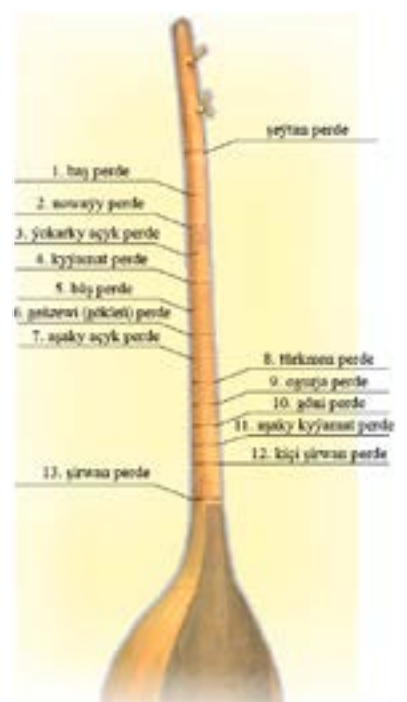
**Getir dutaryňy,
Çal, köşegim, çal!
Gözlem ýumulsa-da,
çalyber, oglum,
Belki, ol ýumulan
gözlerim açar —**

diýen setirlerde beýan edilýär.

Bu ajaýyp saz guralynda ýaňlanýan şirinden-şirin mukamlar aýdym-saza teşne kalplary bi-parh goýmaýar. Saza maýyl bolan adam arzuwlar ummanynda özüni tapýar hem-de gaýtalanmajak bir sungaty döredýär. Ynsan ýüregine aralaşan dutaryň jadyly mukamlaryndan ruhlanan ýazyjydyr şahyrlar iň kämil eserlerini ýazsa, suratkeş başdan geçiren duýgularyny reňkler bilen utgaşdyryp kagyz ýüzüne geçir-

ýär. Heýkeltaraş göreňi haýrana goýýan heýkeli döretse, eli çeper gelin-gyzlarymyz dünýä belli nepis halyalary dokaýarlar. Döredijilik ýoluna gadam basan ýaşlar üçin bolsa dutaryň halatly owazy — ylhamly köňülleriň beýanyna meňzäp, geljege ynam berýän güýje öwrülýär.

Gahryman Arkadagymyzyň başlangyjy bilen, Dutar ýasamak senetçiligi hem-de dutarda saz çalmak we bagşyçylyk sungaty 2021-nji ýylda ÝUNESKO-nyň

Umumadamzat maddy däl medeni mirasynyň görnükli nusgalarynyň sanawyna girizildi. Milli mirasymyza belent sarpa goýýan Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň saýasynda asuda, erkana ýaşayan halkymyzyň durmuşynda türkmen dutarynyň owazy parahatçylygyň mukamy bolup ýaňlanyp dursun.

**Täzegül AZIZOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.**

Türgerlerimizniň ýokary netijeleri

Bilşimiz ýaly, 22 — 26-njy iýun aralygynda dostlukly Gazagystan Respublikasynyň Almaty şäherinde gantbol boýunça halkara ýaryşy geçirildi. Oňa 7 döwletden 100-e golaý türger gatnaşdy.

Yaryşa ýurdumyzdan 26 türgenden, 4 tälimçiden, 1 wekilden hem-de 1 topar ýolbaşçysyndan ybarat milli ýygyny toparymyz gatnaşyp, toparlaýyn 3-nji orna — bürünç medala eýe boldy.

Yaryşa gatnaşanlaryň U18 derejeli ýetginjek türgerlerdigi belli. Yaryşda 1-nji orny Özbegistan Respublikasynyň ýygyny toparly, 2-nji orny Gazagystan Respublikasynyň ýygyny toparly eýeledi.

**Madina MAHMUDOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.**

Samboçylarymyzyň üstünligi

Ozal habar berlişi ýaly, üstümizdäki ýylyň 25 — 30-njy iýun aralygynda dostlukly Hytaý Halk Respublikasynyň Makao şäherinde sportuň sambo we söweş sambosy boýunça Aziýa çempionaty geçirildi. Oňa ýurdumyzyň milli ýygyny toparly türgerleri hem gatnaşyp, medallaryň 21-sine: 2 altyn, 5 kümüş, 14 bürünç

menistanyň Telekommunikasiýa we informatika institutynyň talyp türgerleri çykyş etdiler. Milli ýygyny toparly düzüminde şeýle hem Aşgabat şäherindäki 67-nji orta mekdepden, Türkmenistanyň Söweş sungaty Milli federasiýasyndan, Ahal welaýatynyň Bedenterbiýe we sport baradaky Baş müdirliginiň Ak bugday etraby-

medala eýe boldular.

Milli ýygyny toparly düzüminde Leba welaýatynyň Bedenterbiýe we sport baradaky Baş müdirliginiň garamagyndaky 1-nji, 2-nji, 3-nji, 4-nji we 7-nji sport mekdepleriniň, şeýle hem umumy bilim berýän orta mekdepleriniň okuwçy türgerleri we tälimçileri, Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň, Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň, Türk-

daky sport mekdebinden, Aşgabat şäheriniň bedenterbiýe we sport baradaky Baş müdirliginiň 2-nji sport mekdebinden türgerleriň çykyş edendigi buýsanç bilen bellemek bolar. Olar 21 döwletden jemlenen 244 türgeriň arasynda medallaryň öňde agzalan sanyna eýe bolmak bilen, medallaryň umumy hasabaty boýunça 3-nji orna düşdüler.

**Arazsoltan MÄMMEDOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň 2-nji ýyl talyby.**

Ataly-ogul bir toparda çykyş eder

Mundan ozal, NBA-nyň taryhynda basketbol meýdançasyny bilelikde paýlaşan ataly-ogul bolmandy...

«Los Angeles Leykers» toparynyň baş müdiri Rob Pelinkanyň bu sözleri NBA-nyň güýçli toparlaryndan «Los Angeles Leykers» toparynda çykyş edýän meşhur basketbolçy LeBron Jeýms bilen onuň ogly Bronni Jeýmse degişli.

Rob Pelinkanyň belleýşi ýaly, hakykatdan-da, ABŞ-nyň milli basketbol ligasynyň (NBA) taryhynda ilkinji gezek ataly-ogul bir toparda çykyş eder.

Belläp geçsek, 39 ýaşly LeBron Jeýms NBA-nyň taryhynda 4 gezek iň gowy basketbolçy hökmünde saýlanan oýunçylaryň biridir. Ol 2018-nji ýyldan bäri bu toparda çy-

kys edýär. Mundan ozal bu meşhur türger «Kliwland», «Maýami» ýaly toparlarda çykyş etdi.

Lebronyň ABŞ-nyň milli ýygyny toparly bilen 2 ýola Olimpiýa oýunlarynyň çempiony bolandygy

hem sport janköýerlerine mälimdir.

**Geldimyrat SOLTOWOW,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.**

Dost-doganlyk gujagynda Pyragy

Ak şäherimiz Aşgabadyň gözel künjeginde, ajaýyp medeni-seýilgäh zolagynyň goýnunda dana akyldarymyz Magtymguly Pyragynyň heýkeli bina edilip, onuň daş-töwregi doganlyk halklaryň söz ussatlarynyň 24-siniň heýkeli bilen gurşaldy.

Pähim hem paýhasyň göwherden gaşy,
Dost-doganlyk gujagynda Pyragy.
Ähli türki halklaň tylladan täji,
Dost-doganlyk gujagynda Pyragy.

Eserleňde many-mazmun gaýnandyr,
24 pähimdar saňa ýarandyr,
Töwregiň gaýma bolup gaýandyr,
Dost-doganlyk gujagynda Pyragy.

Kitabyň okanlar pendini alypdyr,
Tylladan, göwherden gymmat bolupdyr,
Dünýä ýüzi söýüp tagzym kylypdyr,
Dost-doganlyk gujagynda Pyragy.

Şygyrlaň owazy galyp belende,
Aýdym bolup ýaşar dutar dilinde,
Pereň, parsy, arap, ajam ilinde,
Dost-doganlyk gujagynda Pyragy.

Şatlyk ŞAJANOW,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport
institutynyň Sport fakultetiniň talyby.

SPORT HAKYNYDA GYZYKLY MAGLUMATLAR

Uly ýaşdakylar üçin tennis, suwda ýüzmek we welosiped sürmek iň peýdalý sport görnüşleridir.

Küştäki ilkinji on ädimde oýnamagyň 170 ýoly bar.

Meşhur fizik Nils Bor Daniýanyň milli ýygyny toparynyň derwezeçisi bolupdyr.

Boks diňe 1900-njy ýylda sport görnüşiniň hökmünde girizildi.

Gimnastikaçylaryň ellerine goýýan ak külkesi magneziýa tozgasydyr. Ol eldäki çyglylygy aýyrýar, süýşmegi aňsatlaşdyrýar.

Halkara Olimpiýa komitetiniň kabul eden üňülerine laýyklykda, howuzlardaky suwuň temperaturasy 27 — 28 derejede bolmalydyr.

Futbol boýunça dünýä çempionatlarynyň ählisine gatnaşan ýeke-täk ýurt Braziliýadyr.

Olimpiýa oýunlarynyň pökgüli hokkey üçin niýetlenen meýdançasý emeli gök reňkli otlar bilen örtülendir. Bu reňk ilkinji gezek 2012-nji ýylda Londonda geçirilen oýunlarda ulanyldy. Çünki gök reňk tomaşaçylar, eminler, türgenler üçin sary reňkli topy tapawutlandyrmakda oňaýly hasaplanypdyr. 2008-nji ýylda Pekinde geçirilen oýunlarda bolsa ýaşyl meýdanda ak top ulanylypdyr.

Sport sagdyn durmuş ýörelgesiniň aýrylmaz bölegidir, ol depressiýanyň, süýji keseliniň, insulyň öňüni almaga ýardam edýär.

Woleýbol boýunça türgen tarapyndan 130 kilometr tizlikde hereket edip bilýär. Hokkey pökgüsiniň tizligi bolsa sagatda 160 kilometre deňdir.

Dünýäniň iň uzyn boýly basketbolçysy hytaýly Sun Munmindir, onuň boýy 236 santimetr, agramy 152 kilograma deňdir.

Dzýudo XVI asyryda Ýaponiýada dörän we XIX asyryda ussat D.Kano tarapyndan kämilleşdirilen söweş sun-gatydyr. Ol 1964-nji ýylda Olimpiýa oýunlarynyň sanawyna goşuldy.

Stenli kubogynyň ýeňijilerine kubogyň nusgasy gowşurylýar, onuň asyl nusgasy Toronto hokkey zalynda saklanýlar.

Kinematografiýada iň meşhur sport görnüşü boksdyr.

Milli çempionatda ýeňiji bolan iň ýaş

türgen ýamaýkaly J.Fosterdir. 1958-nji ýyldaky ýaryşa gatnaşanda ol 8 ýaşynda eken.

Näme üçin tennisde hasap 15, 30 we 40?! Ilkibaşda hasaplaýyş ulgamy el sagatlaryň ýagdaýy bilen baglydyr, ýagny çärýekdäki nokatlary 15 minut, 30, 45 we 60 bolupdyr. Soňra XIX asyryda Fransiyada tennisniň ösmegi bilen, 45 belgisi 40 bilen çalşyrylypdyr.

Taýýarlan Selbi BABANAZAROWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we
sport institutynyň
sport žurnalistikasy hünäriniň talyby.

DOST-DOGANLYK GUJAGYNDY PYRAGY

ÇINGIZ AÝTMATOW

Çingiz Aýmatow gyrgyz halkynyň beýik ýazyjysy, dünýä edebiýatynyň altyn hazynasyna giren meşhur kyssa eserleriniň awtorydyr.

Çingiz Törekulowiç Aýmatow 1928-nji ýylyň 12-nji dekabrynda Gyrgyz Respublikasynyň Kirow etrabynyň Şeker obasynda dünýä inipdir. Ýedi ýyllyk mekdebi tamamlap, 1947-nji ýylda Çimkent şäherinde tehnikumda okaýar. Soňra 1953-nji ýylda Gyrgyz oba hojalyk institutyny zootehnik hünäri bilen tamamlayar.

Gyrgyz, gazak dillerinde üç edip okan kitaplary, şeýle hem Muh-tar Auezowyň «Abaý» atly romany Çingiz Aýmatowyň ýazyjy hünäri-ni saýlap almagynda we üstünlige ýetmeginde möhüm orun eýelän ýagdaýlar bolupdyr. Geljekki beýik ýazyjynyň ilkinji hekaýasy 1952-nji ýylda «Gazet satyjy Džyýuýo» diýen at bilen «Gyrgyzstan» atly ýygyny-da çap edilýär. 1958-nji ýylda öňki soýuzyň A. M. Gorki adyndaky Ede-

biýat institutynyň Ýokary edebiýat kursuny tamamlap, özüni ýazyjylyk ykbaly bilen ymykly baglaýar.

Çingiz Aýmatowyň «Jemile», «Elwan ýaglykly serwim», «Ak gämi», «Deňiz ýakasynda gezyň ala köpek», «Hoş gal, Gülsary», «Irgelen durnalar», «Ene toprak» ýaly powestdir romanlarynda ynsan bilen tebigatyň baglanyşygy, Beýik Watançylyk urşy ýyllarynda döwrüň orta çykan durmuş meseleleri we olardan çözüň çykarmaly bolan sada zähmet adamlarynyň hereketleri, içki dünýä beýanlary inçelik bilen suratlandyrylýar. «Kyýamat», «Boranly ýarymduralga ýa-da asyra barabar gün» ýaly iri görümlü romanlary umumadamzat adamkärçilik we ah-lak meselelerini gozgaýandyklary bilen dünýä okyjylarynyň söýgüli eserlerine öwürüldi.

Çingiz Aýmatow ömrüniň soňky ýyllarynda «Bahýana», «Tawro Kassandra», «Gar barsy» ýaly yl-

my-fantastiki eserlerini döretdi. Bu eserler adamzat nesilleriniň abadan geljegi babatda ýazyjynyň garaýyş-larynyň jemi hökmünde bütindünýä jemgyýetçiliginiň ünsüni özüne çek-di.

Çingiz Aýmatow 2008-nji ýylda segsen ýaşynda dünýeden ötdi. Gyrgyz hem-de rus dilinde ýazan ýazyjynyň eserleri geçen döwrüň dowamynda dünýä dilleriniň 174-sine terjime edildi. Bitiren aýratyn hyzmatlary göz önünde tutulyp, Gyrgyz Respublikasynyň Gahrymany, Gyrgyz Respublikasynyň halk ýazyjysy, Gyrgyz Respublikasynyň Ylymlar akademiýasynyň akademigi ýaly be-lent hormatly atlara, abraýly baýrak-laryň ençemesine mynasyp boldy.

Täzegül AZIZOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we
sport institutynyň sport
žurnalistikasy hünäriniň talyby.

GÜN ŞÖHLESINDEN GORANALYŇ

Lukmanlar Gün şöhlesiniň özünde ynsan bedeni üçin zerur bolan D witaminini saklaýandygyny aýdýarlar. Ýöne şol bir wagtda Gün şöhlesiniň çendenaşa gyzdymagandan goranmak hem saglygymyz üçin iň zerur şertleriň biridir.

Ýylyň yssy möwsümlerinde ir sagat 10-00-dan — öýläň sagat 16-00-a çenli Gün şöhlesiniň astynda uzak wagtlap bolmazlyk maslahat berilýär. Okuw, iş we beýleki maksatlar bilen ýola çykylanda, Gün şöhlesinden goraýjy kremi ulanmak, kellä başgap geýmek, saýawan götermek, gözüňe Gün şöhlesinden goraýjy äýnegi dakynmak möhümdir. Açyk reňkli geýimle-riň Gün şöhlesini yzyna ser-pikdirmek ukybynyň bardygyny hem bilmek zerurdyr.

Yssy howaly günlerde ýgy-

ýgydan suw içip durmak, yssy sebäpli bedendäki suwuň muk-darynyň azalmagynyň önüni al-makda peýdalydyr.

«TALYP SPORTY».

ÝANGYN HOWPSUZLYGYNÝŇ KADALARY

Tomus pasly tebigatyň maýlap, meýdan-larda haşal otlaryň gurap saralýan, öýlerde, otaglarda, iş orunlarynda howany salkyn-ladyjy elektrik enjamlaryň köp we dowamly işledilýän möwsümidir. Bu ýagdaýlaryň her biri, gözegçiliksiz galdyrylan ýagdaýynda, ýangyn döredip biljek howply ýagdaýa öw-rülmäge ukyplydyr.

Döräp biljek ýangynlaryň önüni almak üçin okuw, barlaghana, türgenleşik otagla-rynda, zallarynda, umumyýaşaýyş jaýlaryn-da:

— otagdan çykylyp gideileninde elektrik

enjamlaryny öçürmek;

— elektrik ýa-da tebigy gaz bilen işleýän ojaklaryň öçürilgidini barlamak;

— geýim ütükleýji enjamlaryň elektrik toguna birikdirijilerden aýrylandygyny ýene-de bir gezek gözün bilen görmek zerurdyr.

Okuw, iş orunlarynda, ýaşaýyş otag-larynda, şeýle-de jaýlaryň töweregindäki abadanlaşdyrylan zolaklarda çilim çekmek we arassaçylyk kadalaryny bozýan beýleki hereketler doly gadagandyr.

«TALYP SPORTY».

Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň elektron görnüşde, aýda 1 gezek neşir edilýän gazetini

Möçberi: 0,5 çap list. Sahypa sany: 8

REDAKSIÝANYŇ GEŇEŞI:

J. Abdyllyýewa, G. Baýlyýewa,
M. Mahmudowa, B. Garaýewa,
M. Joraýewa, T. Azizowa,
M. Durdyýewa, A. Amanowa,
D. Heşdekow, G. Soltowow,
L. Kürenowa, A. Mämmedowa,
H. Muhyýewa, A. Şaýymowa,
S. Bāşimowa, Ş. Aşyrowa.

Salgysy: 744013. Aşgabat şäheri,
Saparmyrat Türkmenbaşy şaýoly,
40-njy jaý.

Gazetiň asyl nusgasy Türkmen
döwlet bedenterbiýe
we sport institutunda taýýarlanylady.

e-mail: tdbsi@sanly.tm

Redaktor
Agabaý
Akmyradow